

Echa historii

Trudno odpowiedzieć na pytanie, jak długo echa ważnych w dziejach historycznych docierają do świadomości kolejnych pokoleń. Z pewnością jest to okres zróżnicowany dla poszczególnych zdarzeń. Krucjaty, „święte wojny chrześcijaństwa” podejmowane w imię Boga i dobra Kościoła, powracają dotąd przy okazji analiz stosunków panujących między chrześcijanami a muzułmanami. Rok 1187, „annus horribilis” – rok fatalny, gdy Królestwo Jerozolimskie upadło, było zarazem czasem „osiągnięcia pełnoletności przez Europę”. W epoce krucjat należy szukać podpalenia przez prawosławnych, w 1808 roku, Grobu Pańskiego. Krzywdy wyrządzone islamowi przez krucjaty były przywołane w uzasadnieniu aktu terrorystycznego Ali Agcy na Janie Pawle II.

Tysiąc lat głośniego echa krucjat w historii Europy pozwoliło Gad Lernerowi, „lewicowemu Żydowi”, urodzonemu w 1954 r. w Bejrucie dziennikarzowi włoskiemu, na napisanie błyskotliwych reportaży z miejsc zaznaczonych przed wiekami bitwami, rozejmami, modlitwą i trudem krzyżowców. Autor nie poprzestaje jedynie na opisie współczesnych krajobrazów, czy muzealnych zabytków, lecz z historycznym zacięciem docieka w krucjatach źródeł bałkańskich konfliktów, algierskiego integryzmu, losu Kurdów, tureckiego nacjonalizmu, wojny w Kosowie. W krucjatach upatruje ciągle ciężącą na chrześcijaństwie spuściznę po wiekach, z którą współcześnie należy się rozprawić. Zwłaszcza, że dobrą okazją do tego jest niezwykle mądry i otwarty pontyfikat papieża Jana Pawła II, otwartego na budowanie nowych mostów między Zachodem a islamem, Kościołem a Żydami, chrześcijańskim Wschodem a chrześcijańskim Zachodem, a w konsekwencji także między Izraelem a światem arabskim.

Pozornie więc tylko książka odchodzi od współczesności. Ona próbuje niezwykle mądrze spojrzeć na historię, która ciągle trwa, dając o sobie znać w uprzedzeniach, stereotypach i sympatiach. Całość uzupełnia rozmowa autora z najbardziej cenionym włoskim znawcą krucjat, Frankiem Cardinim, określającym siebie jako „tradycjonalista katolicki” pod znamienym tytułem „Od ‘Deus lo vult’ krzyżowców do ‘mea culpa’ Jana Pawła II”. Jest to jednocześnie próba rozprawienia się z chrześcijańskim tradycyjnym spojrzeniem na

krucjaty, podkreślające przełomowe znaczenie dokonań ekumenicznych Jana Pawła II.

Książka ważna nie tylko dla historyków, lecz dla każdego, kto ma odwagę spojrzeć na nowo na temat, który pozornie zna jako historyczny, a który tak mocno jest wplątany w rzeczywistość współczesnego świata.

Ks. Andrzej Zwoliński